

Srovnávací etymologie slovanských jazyků – Úvod

Doporučená literatura:

Večerka, R. a kol., *K pramenům slov. Uvedení do etymologie*, 2006;

Karlík, P. a kol., *Nový encyklopedický slovník češtiny* (czechency.org);

Lamprecht, A., *Praslovanština*, 1987;

Večerka, R., *Jazyky v komparaci I. Nástin české jazykovědné slavistiky v mezinárodním kontextu*, 2008;

Večerka, R., *Jazyky v komparaci II. Charakteristiky současných slovanských jazyků v historickém kontextu*, 2009.

Durkin, Ph., *The Oxford Guide to Etymology*, 2009

Malkiel, Y., *Etymology*, 1993

Vývoj divergentní – v jednotlivých jazycích pocházejících ze společného prajazyka se během vývoje vytvořily různé nové jevy, kterými se tyto jazyky od sebe odlišily. To, co mají společného, je dědictví ze starých dob (**jazyková rodina**)

Vývoj konvergentní – shody mezi jazyky nepocházejí ze společného prajazyka, ale vznikly sekundárně, sblížením jazyků, které dříve společné rysy neměly (**jazykový svaz**)

Jazyková rodina = skupina příbuzných jazyků, které se vyvinuly rozrůzněním původní jednoty

Jazykový svaz = skupina jazyků navzájem si blízkých, která se vytvořila sekundárním sblížením na základě územních souvislostí a při působení různých činitelů společensko-historických

Slovanská pravlast = teritorium, na němž sídlily indoevropské kmeny mluvící protoslovanštinou a posléze praslovanštinou. Tradičně je umísťována severně a severovýchodně od karpatského oblouku, nejčastěji v širokém územním pásu mezi Vislou a Dněprem, případně na západ směrem k řece Odře.

„mrtvé“ slovanské jazyky:

polabština – v okolí dolního Labe a v oblastech přilehlých na východě Německa (města Lüchow, Dannenberg) – do 1.

poloviny 18. století; kraj obývaný Polabskými Slovany - Dravensko (něm. Drawehn)

pomořská slovinština – pobřeží Baltského moře (ještě ve 20. stol.)

staroslověnština

Klasifikace slovanských jazyků

– **trichotomická** klasifikace (Vostokov 1820, Jagić 1910): tradiční dělení na 3 skupiny, jihoslovanskou, západoslovanskou a východoslovanskou;

– **dichotomická** klasifikace:

a) skupina jiho- a východoslovanská + skupina západoslovanská (Dobrovský 1809)

b) skupina severoslovanská + skupina jihoslovanská (Mareš 1969);

– **tetrachotomická** klasifikace (Mareš 1980): areál jihovýchodosl. (b. mk.) + areál jihozápadosl. (srb. charv. sln.) + severozápadosl. (slk. č. luž. p. kaš.) + severovýchodosl. (br. ukr. r.);

– **pentachotomická** klasifikace (Kopečný 1949): skupiny makedonskobulharská + jihoslovanská + československá + polská + východoslovanská;

- **hexachotomická** klasifikace (Jakubinskij 1953): přidává ještě skupinu lužickosrbskou a v polské reflektuje i kašubštinu a pomořskou slovinštinu;
- **heptachotomická** klasifikace (Ivanov 1990): areál lužický + lechický + česko-slovenský + severní východoslovanský + jižní východoslovanský + centrální jihoslovanský + periferní jihoslovanský
- **lexikostatistické** modely (Žuravlev 1994)
- **glottochronologie** (Lamprecht–Čejka 1963; Blažek, Starostin aj.)